

УДК 340.12:165

С.Б. Карвацька,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та теорії права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ЗАСАДНИЧІ ПРИНЦИПИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРАВА ЯК ПІЗНАВАЛЬНОГО АКТУ

Анотація. У статті розглядається інтерпретація права у пізнавальному аспекті, а також проводиться аналіз засадничих принципів правової інтерпретації в контексті юридичної герменевтики як методології. Розглянуто природу та сутність правової інтерпретації у контексті її пізнавальної функції та зроблено акцент на тих засадничих принципах інтерпретації права. Доведено, що напрацювання у галузі інтерпретації права, попри їх наукову цінність та практичне значення, ще не досягли необхідної концептуальної єдності, її створення — це одне із актуальних завдань для теоретиків права. Для його реалізації необхідна співпраця з фахівцями інших сфер соціогуманітарного знання, це, насамперед, стосується принципів правової інтерпретації, їх пізнавального потенціалу.

Ключові слова: інтерпретація права, функції інтерпретації права, юридична герменевтика, принципи (канони) інтерпретації, право-інтеграційні процеси, правова дійсність.

Постановка проблеми. Інтерпретація — один із важливих видів юридичної діяльності: вона «акумулює» зміст правової норми з метою перевірки можливості її застосування до конкретних обставин юридичної справи. Динаміка і суперечливість правової дійсності вимагає її системного переосмислення, інтерпретації; остання ж є не лише актом пізнання, встановленням того, що вже має юридичну силу, а — також й актом творення нового права [1, с. 173; 193]. Принципи правової інтерпретації, власне, і визначають, чим повинен керуватися суб'єкт права для розкриття істинного змісту (пізнання) правового припису, що, у кінцевому підсумку, повинно забезпечити ефективну реалізацію самого права. У певному розумінні — принципи правової інтерпретації — це фун-

даментальна «ідеологія» правопізнавального процесу.

Теоретико-правовий та філософсько-методологічний аналіз правової інтерпретації дасть можливість адекватно переосмислити її роль у сфері інтерпретаційної діяльності.

Зрозуміло, проблема принципів правової інтерпретації є складною і багатоаспектною, оскільки сама інтерпретація — багатофункціональна та методологічно плюралістична. Це обумлює те, що теоретики права загалом виділяють багато функцій інтерпретації, але не завжди виокремлюють спеціально пізнавальну функцію. Наприклад, проф. М. Козюбра вказує на такі функції інтерпретації (тлумачення) як: *з'ясувальню-пояснювальню, інформаційно-роз'яснювальню, трансформуючу, гуманізаційну* [7, с. 252].

Як бачимо, у переліку відсутня пізнавальна функція як така, але припускаємо, що з'ясувальна-пояснювальна та інформаційно-пояснювальна функції правової інтерпретації можуть розглядатися у сукупності як пізнавальний акт. Вчений обґрунтовано вважає, що залучення України до європейських право-інтеграційних процесів актуалізує потребу у кваліфікованому тлумаченні правового матеріалу та вимагає від юристів оволодіння новими видами інтерпретації [3, с. 3].

Та щоб це відбулося, спільноті українських теоретиків права варто визнати, що загальна теорія права не може ізолювати себе від філософії права, й інших соціогуманітарних дисциплін. З цього приводу суддя Європейського суду з прав людини у відставці, проф. В. Буткевич зазначає, що, «не заперечуючи важливості розвитку окремо теорії національного права, теорії міжнародного права... слід мати на увазі, що всі такі окремо системні, галузеві, прикладні теорії права мають базуватися на основоположних постулатах загальної теорії права, яка, у свою чергу, не може розвиватися без врахування досягнень таких теорій, що досліджують... чи галузеву природу, сутність і особливості права» [4, с. 13]. Вчений розмірковує, що кращі дослідження з міжнародного права були зроблені провідними науковцями, в тому числі й у галузі загальної теорії права і філософії права, або тими юристами-міжнародниками, які добре володіли теорією права, бездоганно знали галузеві наукові напрями. Як приклад В. Буткевич називає П. Виноградова та Г. Гурвіча [4, с. 13]. Подібні дискусії є у колег з інших країн (можемо звернутися хоча б до праці П. Яблонського «Польські суперечки про роль філософії в теорії права» [5]).

Принагідно зауважимо, що існує також є думка теоретиків права, які говорять про певну доцільність дисциплінарного поділу теоретичних досліджень залежно від предмета дослідження [6, с. 247].

Іntenція українського суспільства на європейські морально-правові цінності, посилення правової інтеграції з міжнародною спільнотою ставить перед юридичною наукою нові завдання, серед них — вивчення світового досвіду інтерпретації права, розробка нових методологічних підходів у дослідженні права загалом та принципів інтерпретації права, зокрема. З цього приводу доктор права А. Оракхелашвілі (Dr. Alexander Orakhelashvili, Oxford) зазначає: «Всі міжнародні акти втілюють державну згоду та домовленості, виражені в тій чи іншій формі. Отже, методи інтерпретації повинні бути такими, що виводять точне значення того, що було узгоджено та домовлено. Крім того, методи інтерпретації повинні бути послідовними, прозорими та загально придатними. Іншими словами, вони повинні відповідати загальній правовій базі застосування закону до фактів» [2, с. 286].

Загалом, конкретні напрацювання у сфері інтерпретації права, не дивлячись на наукову цінність та практичну значимість, ще не достатньо концептуально цілісні, а можуть і повинні стати ефективним інструментом правопізнання. Потреба у якісно нових напрямках дослідження правової інтерпретації зумовлена цілою низкою об'єктивних факторів, серед яких методологічні зміни, що враховують соціокультурну детермінованість наукового пізнання, а також, практика, зорієнтована на послідовну реалізацію ідей верховенства права у державних та міжнародних відносинах.

У цій статті буде розглянуто природу та сутність правової інтерпретації у контексті її пізнавальної функції та зроблено акцент на засадничих принципах інтерпретації права.

Ступінь наукової розробки проблеми. Значний внесок у розвиток теорії інтерпретації зробили філософи та теоретики права: Е. Бетті, Ю. Габермас, Г.-Х. Гадамер, М. Гредескул, В. Дільтей, Р. Дворкін, В. Катков, А. Кауфман, Г. Кельзен, П. Рікьор, М. Хайдеггер, Ф. Шлейермахер, Г. Шпет.

Поміж українських дослідників проблем природи, сутності, принципів, функцій та методології правової інтерпретації можна назвати такі імена: М. Антонович, Н. Артикуца, І. Безклубий, А. Бернюков, В. Бігун, Р. Бірюков, Є. Бурлай, Ю. Власов, М. Вовченко, Н. Гураленко, В. Дудченко, А. Заєць, Є. Зверев, О. Капліна, С. Квіт, М. Козюбра, М. Коржанський, А. Крижановський, Є. Кубко, Г. Лаврик, В. Лемак, М. Молибога, І. Настасяк, С. Опотяк, О. Осауленко, І. Погрібний, С. Погребняк, С. Прийма, П. Рабінович, С. Рабінович, О. Сербенська, Л. Тимченко, Ю. Тодика, А. Токарська, С. Федик, Г. Христова, С. Шевчук та інші.

Проблеми інтерпретації міжнародного права актуальні для праць: А. Талалаєва, І. Лукашука, а також В. Буткевича, О. Буткевич, О. Соловійова, О. Трагнюк.

У зарубіжних дослідженнях проблеми інтерпретації досліджуються у працях таких авторів як: М. Андрушкевич, О. Богуцький, Г. Гардінер, М. Зірк-Садовський, А. Котовський, А. Оракхелашвілі, М. Ріс, Є. Стельмах.

Мета статті — здійснити теоретичний розгляд головних принципів інтерпретації права як пізнавального акту,

показати можливі шляхи їх вдосконалення відповідно до вимог сучасної теорії і практики права.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що у європейській та американській правознавчій літературі домінує лінгвістичний аспект права. Коли мова заходить про правову інтерпретацію, то найчастіше апелюють до юридичної герменевтики, але виявляється, що ця дисципліна є багатопарадигмальною, тут наявний плюралізм думок щодо її завдань та методологічних засад їх реалізації. Отже, питання визначення принципів правової інтерпретації як для української, так і для зарубіжної юридичної науки залишаються дискусійними. Зростаючий серед правознавців та філософів в останні десятиліття інтерес як до юридичної герменевтики загалом, так і до проблем правової інтерпретації, зокрема, зумовлює необхідність нових досліджень, що у свою чергу змушує повертатися до класиків теоретичної правової думки.

Означена нами проблема пов'язана, зокрема, із сьогодні доволі частим згадуванням імені італійського філософа та правника, засновника Інституту теорії інтерпретації в Римі Еміліо Бетті (Emilio Betti). Вагомістю відрізняється його головний твір «Загальна теорія інтерпретації» (1955), його перші переклади з'явилися лише в 1980-х рр. у США [9]. В Україні праці Бетті для широкого загалу залишаються мало дослідженими, здебільшого — через відсутність їх перекладів. Як наслідок, ця сторінка в історії герменевтики та теорії інтерпретації залишається поза увагою українських правознавців та філософів (одне із пояснень криється також у неоднозначному сприйнятті його особистості у науковій спільноті)¹.

¹ У 1944 році Бетті навіть висувалися звинувачення Комітетом національного визволення, але вже у 1945 році з нього зняли всі звинувачення і він був повністю реабілітований [9]

Частина дослідників вважають проект Бетті одним із інноваційних проектів розуміння герменевтики в ХХ столітті, проте тут є певні застереження, про які піде мова далі, хоча потрібно також визнати, що низка концептуальних положень, висловлених Бетті, справді залишаються актуальними оскільки є полем для сучасних дискусій щодо проблем інтерпретації загалом і для правової інтерпретації зокрема. Бетті поставив перед собою завдання узагальнити всю герменевтичну традицію, а це неминуче привело його до дискусії з засновником сучасної філософської герменевтики Гансом Георгом Гадамером.

Найчастіше українські дослідники апелюють до перекладу російською мовою окремих праць Бетті [10]. Герменевтична теорія і практика, за Бетті, включає в себе такі складові: філологічну, критичну, психологічну та техніко-морфологічну, які водночас є етапами досягнення розуміння, на останньому етапі інтерпретатор досягає повного об'єктивного розуміння [10].

Бетті вважає, що призначення інтерпретації полягає у розв'язанні епістемологічної проблеми розуміння. Посилаючись на Гумбольдта, Бетті розглядає інтерпретацію як певний процес. Граничними точками цього процесу є, з одного боку, інтерпретатор як мислячий дух, а з іншого боку — дух, об'єктивований у смислонаповнених формах [10, с. 24-25]. Отже, за Бетті, інтерпретатор має на герменевтичному шляху пройти шлях творчості у зворотному напрямі, здійснюючи повторне мислення у власній свідомості. Саме тут виникає антиномія двох протилежних вимог: з одного боку, інтерпретатор повинен бути об'єктивним, з іншого боку, об'єктивності можна досягнути лише завдяки

суб'єктивності інтерпретатора. Одразу потрібно зазначити, що Бетті віддає перевагу об'єктивності інтерпретації і, як слушно зауважує Ю. Россіус, проблема об'єктивності стає для Бетті центральною, оскільки від можливості її розв'язання залежало, чи виправдана вся вибудована ним конструкція теорії інтерпретації [11, с. 132].

У праці «Герменевтика як загальна методологія наук про дух» Бетті формулює принципи інтерпретації, які він називає герменевтичними канонами. Перші два з цих канонів стосуються об'єкта, інші — суб'єкта. Перший канон — це канон *герменевтичної автономії об'єкта* (або канон імманентності герменевтичного масштабу). Сміслосповнені форми належить розуміти виходячи із їх власних закономірностей, їх первинного призначення, яке передбачалося автором.

Другий канон — (*канон герменевтичної тотальності або цілосності*). Тут йдеться про взаємодію між частинами та цілим. За Бетті у сфері права герменевтичний канон цілосності застосовується при інтерпретації, як пояснень і дій, так і правових норм та інших правових приписів, а також принципів судового рішення. Право — це цілісність у якій повинна існувати взаємозалежність, когерентність між нормами різних сфер права.

Третій канон стосується суб'єкта — це *канон актуальності розуміння*, він вимагає, щоб інтерпретатор у самому собі пройшов зворотній шлях творчості. Отже, позиція інтерпретатора не може бути винятково рецептивною, механістичною, він повинен заново пізнати і повторно конструювати в самому собі сміслосповнені форми, але, на думку Бетті, тут потрібно бути обережним оскільки можна втратити об'єктивність отриманого результату тлумачення.

Четвертий канон — *канон герменевтичної смислової відповідності* (або *канон смислової відповідності*) — вимагає, щоб інтерпретатор прагнув узгодити власну життєву актуальність зі спонуками об'єкта, був здатним «завучати з ним в унісон» [9, с. 10].

Гадамер неодноразово звертається до думок Бетті, зокрема у статті «Герменевтика та історизм» (1965) він відзначає такі його заслуги як систематичне впорядкування герменевтичної проблеми та розуміння вад наївного історичного об'єктивізму. За словами Гадамера, Бетті намагається віднайти середину між об'єктивним і суб'єктивним елементами розуміння. «Він формулює цілий канон герменевтичних принципів, на чолі яких стоїть автономія смислу тексту, згідно з якою смисл, тобто думку автора, слід відобувати з самого тексту [12, с. 350]. Перевагою Бетті Гадамер вважає його убезпеченість як юриста від переоцінки суб'єктивної думки, і водночас вказує на те, що він залишається в полоні заснованої Шлейєрмахером психологічної інтерпретації.

Можна констатувати той факт, що Гадамеру і Бетті зрештою так і не вдалося порозумітися, у них різне бачення інтерпретаційної проблеми, або іншими словами, вони працюють у різних методологічних парадигмах.

Багато дослідників акцентують увагу на таких моментах. Перше — слова мають певні визначені значення, які тісно пов'язані з думкою, питання інтерпретації мають правильні відповіді. Друге — принципи є засобами інтерпретації, які сприяють суворому дотриманню тексту як загальної позиції суддів. Ці самі автори натякають на те, що принципи інтерпретації — інструменти текстуалізму і їхнє врахування є лише спробою представити принципи як засоби

для винесення виваженого судового рішення.

Перше твердження не може бути побудоване за допомогою принципів інтерпретації. Нормативні приписи, без конкретної форми, не можуть повністю ліквідувати дистанцію між текстом та інтерпретатором. Значення слів, тверджень і тексту, навіть з дотриманням нормативних вимог, хоча б частково зумовлене суб'єктом інтерпретації, оскільки воно впливає з відносин між особою інтерпретатора і змістом тексту. Як бачимо з формулювання принципу тотальності, щоб зрозуміти текст ми повинні звертатися не лише до семантичного контексту (що є свідченням того, наскільки розсудлива особа працює із словами), але і до того, що сучасні автори називають політичним контекстом (свідчення того, яким чином розсудлива особа працює із словами). Думка, що нормативні приписи можуть визначити тлумачення нормативних тверджень ставить нас у замкнуте коло і не може привести до висновку про одну правильну відповідь для кожного правового випадку. На думку Бетті, не лише юридична мова, але й мова сама по собі завжди має на увазі більше, ніж говорить. Дана властивість мови разом із відстанню між інтерпретатором надає кожному випадку інтерпретації відкритості і динамічності. З іншої сторони, як вже згадувалося, Бетті був далекий від теорій текстуалізму. Насправді він був одним із помітних теоретиків права, які наголошували на важливості прогресивної інтерпретації, ідеї, відповідно до якої правовий текст повинен розумітися з точки зору суб'єкта інтерпретації, тобто з точки зору його власного соціо-історичного досвіду та середовища.

Важливим елементом в історії розвитку герменевтики загалом та інтер-

претації зокрема вважають наукову дискусію між Бетті та Гадамером. На противагу філософській герменевтиці Гадамера, як відомо, підхід Бетті до інтерпретації був загалом нормативістським. Це не означає, що в його працях відсутні філософські (онтологічні) елементи; скоріше Бетті намагався нормативно охопити всю сферу інтерпретації, черпаючи натхнення зі сформованих багатолітньою традицією теорій про герменевтику як загальну теорію інтерпретації.

Дискусія між Бетті та Гадамером є насправді важливим епізодом в історії герменевтики ХХ ст. Розбіжності у їхніх вченнях чисельні та істотні, але без усталеної і визнаної своїм часом (середина ХХ ст.) концепції Бетті не було б її «революційної критики — праці Гадамера «Істина і метод». Самою назвою своєї книги «Істина і метод» [13], Гадамер здійснює глибокий (навіть, можливо, у чомусь іронічний) аналіз розуміння методології як шляху до істини в інтерпретації. Гадамер більше зацікавлений у феноменологічному та онтологічному дослідженні інтерпретаційного акту; Бетті ж намагається детально розробити герменевтику, яка служила б всеохоплюючою методологією для гуманітарних наук у тому числі й для права.

Інші фундаментальні відмінності полягають у різному ступені наголосення на важливості ролі суб'єкта і об'єкта в процесі інтерпретації. Гадамер зосереджений на ролі суб'єкта в інтерпретації. Хоча Бетті теж приділяє належну увагу суб'єктові, він припускає, що вагоміша роль об'єкта інтерпретації.

Припускаємо, що методологічний потенціал концепцій Бетті та Гадамера для розробки та класифікації принципів інтерпретації права може бути краще розкритий, якщо врахувати, той

факт, що проблеми інтерпретації не є проблемами винятково юридичними (на що власне і вказують ці автори), вони зачіпають всю сферу соціо-гуманітарного знання (і, природничо-наукового також), тому співпраця теоретиків права з фахівцями з інших галузей може дати плідні результати. Зокрема, польська дослідниця М. Андрушкевич розглядає інтерпретацію на перетині права та літератури [14, с. 183]. Але, істотною відмінністю між ними, як слушно зауважує дослідниця, є те, що юридичний текст повинен інтерпретуватися так, щоб отримати однозначний результат. Очікуваним результатом застосування правової інтерпретації є формулювання постулатів належної поведінки адресатів правових приписів. Правова інтерпретація використовує і мовне значення, і зумовлене контекстом. А тут потрібно врахувати, що як у літературному, так і в юридичному тексті є відправник та адресат, між ними відбувається комунікація. Саме на цю комунікацію і варто звертати особливу увагу, правовий акт може і повинен розглядатися як акт комунікації [15].

Зазначимо, що сьогодні багато українських та зарубіжних як теоретиків права, так і практиків говорять про лінгвістичну, мовно-логічну, літературну, граматичну інтерпретацію права. Як приклад, стаття А. Котовського «До проблем мовно-логічної інтерпретації — коментарі на ґрунті розшифрування кримінально-правового значення» [16].

Ще один аспект інтерпретації права, який певним чином пов'язаний з пізнавальним контекстом — це її творчий характер та «безмежність». Як зауважує О. Богуцький у статті «Про способи розуміння творчого характеру інтерпретації», це питання, беручи до уваги сучасну гуманітаристику,

а також теорію і філософію права, є надзвичайно важливим, і викликає гострі дискусії. Автор розрізняє інтерпретацію яка має онтологічно творчий характер та методологічно творчий, і вважає, що можуть бути суперечки стосовно онтологічно творчого характеру інтерпретації, але не стосовно методологічного, і це не може завадити подальшій розробці інтерпретаційних директив для права [17, с. 33].

Провідний польський дослідник Є. Стельмах розглядає правову інтерпретацію як пізнавальний акт, що детермінований проблемою вибору [18]. Він стверджує, що людина, наділена інтерпретаційною свободою, не має жодних встановлених раз і назавжди меж, вони можуть бути тільки для конкретного інтерпретаційного акту (потрібно враховувати галузь права, складність випадку, суб'єктивні переконання інтерпретатора, які впливають на вибір методології інтерпретації). Немає ідеального методу інтерпретації, немає, як каже Є. Стельмах «інтерпретатора-Геркулеса» [19, с. 16]. На думку Є. Стельмаха, інтерпретація має сенс тільки у практичному застосуванні, вона повинна бути аксіологічно відкритою та критичною. Схожі думки знаходимо у Д. Мірошниченка, він зазначає, що інтерпретація «взагалі» (без конкретизації) не може бути, інтерпретація завжди передбачає конкретизацію, оскільки розуміння правового припису передбачає контекст [20, с. 87].

Тему практичного аспекту інтерпретації розробляють також Ст. Кнапп (Steven Knapp) та В. Мічелс (Walter Benn Michaels), вони задаються питанням: як герменевтика розуміє проблему інтерпретації, виробленої судовою практикою? Авторський задум є справді обґрунтованим, але це не визначає того, що намагається пере-

дати сам зміст тексту, так як суддя не може собі дозволити бути обмеженим лише, скажімо, самими свідченнями відповідача парламентського суду, який розповідає йому про задуми тих, хто намагався створити закон [21].

Висновки. Інтерпретація права багатофункціональна, але для сучасної теорії права надзвичайно важливо, що вона дає нам не тільки безпосередньо практичні результати, а й теоретичні, дає знання, які розширюють розуміння сутності права як такого, що у свою чергу відкриває шлях для нових теоретичних рефлексій з метою вдосконалення правової системи.

Важливим елементом в історії розвитку герменевтики загалом та інтерпретації зокрема вважають наукову дискусію між Бетті та Гадамером. Однією з центральних тем цього дискурсу є обґрунтування можливості запровадження єдиних принципів юридичної інтерпретації. У сучасній право-інтерпретаційній практиці ці принципи використовуються і повинні використовуватися, але вони повинні допрацьовуватися. Бетті представляв так звану методологічну парактику Бетті-Гірша, але, досліджуючи правову інтерпретацію у контексті її пізнавальної функції.

Екзистенціально-онтологічну Хайдеггера-Гадамера когнітивні практики — та методологічну Бетті, які в певному сенсі можуть розглядатися як взаємодовповнюючі.

Навіть з цього короткого огляду проблеми бачимо, що напрацювання у галузі інтерпретації права, недивлячись на наукову цінність та практичне значення, не мають концептуальної єдності, її створення — це одне із актуальних завдань для теоретиків права і тут для його реалізації вочевидь необхідна співпраця з фахівцями інших сфер соціогуманітарного

знання, це насамперед стосується питань принципів правової інтерпретації, їх пізнавального потенціалу та правової комунікації. Але адекватна інтерпретація права та його приписів, як свідчить практика, неможлива без визнання теоретиками права та юристами-практиками певних принципів інтерпретації. Тут виникає питання: якими мають бути ці принципи? Однозначної відповіді немає, оскільки сама сутність принципів доволі складна, вони залежать від постійно змінних суспільно-політичних умов, зміни законо-

давчих систем, тому для теорії права дослідження принципів інтерпретації права є перманентним процесом.

Вектор українського суспільства на європейські моральні та правові цінності, ставить перед юридичною наукою важливі нові завдання, серед яких — вивчення світового досвіду інтерпретації права, включення у процеси міжнародного правотворення, розробка нових методологічних підходів у дослідженні права загалом та принципів інтерпретації права зокрема — є фактично фундаментальними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гураленко Н.А. Суддівське правопізнання: праксеологічний вимір : монографія / Н.А. Гураленко. — Чернівці : Технодрук, 2013. — 352 с.
2. Alexander Orakhelashvili (2008. Reprinted 2013). The Interpretation of Acts and Rules in Public International Law. — Oxford University Press. — 604 p.
3. Козюбра М.І. Юридичне тлумачення: проблеми методології / М.І. Козюбра // Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. — 2014. — Т. 155. — С. 3-8.
4. Буткевич В. Загальна теорія права майбутнього: механічне розширення чи конкретизація предмета (об'єкта) дослідження / В. Буткевич. — Філософія права і загальна теорія права. — 2014. — № 1-2. — С. 1-24.
5. Jabłoński P. Polskie spory o rolę filozofii w teorii prawa / Jabłoński P. — Wrocław, 2014. — 183 s. [Електронний ресурс]: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/62954>.
6. Рабінович П. Чи можлива універсальна теорія права як спільна концептуальна основа теорії національного і міжнародного права / П. Рабінович // Філософія права і загальна теорія права. — 2012. — № 2. — С. 245-248.
7. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. — К. : Ваите, 2015. — 392 с.
8. Савенко М.Д. Класифікація принципів тлумачення норм права / М.Д. Савенко // Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. — 2014. — Т. 155. — С. 9-13.
9. Noakes S. An English Translation of Emilio Betti's "Teoria generale della interpretazione" / Susan Noakes // Modern Language Studies. — Vol. 12. — No. 4, (Autumn, 1982). — pp. 35-37/ [Електронний ресурс]: http://www.jstor.org/discover/10.2307/3194528?uid=3739232&uid=248374_0057&uid=2&uid=3&uid=60&sid=21104715636537
10. Бетти Э. Герменевтика как общая методология наук о духе / Э. Бетти. — М. : «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2011. — 144 с.
11. Россиус Ю.Г. Учение о ценностях в теории интерпретации Эмилио Бетти / Ю.Г. Россиус // История философии. — Том 20. — 2015. — С. 130-144.
12. Гадамер Г.-Г. Герменевтика та історизм / Г.-Г. Гадамер // Истина і метод. Герменевтика II. — Том II. — К. : Юніверс, 2000. — С. 345-377.
13. Gadamer H.-G. Hermeneutik I. Wahrheit und Methode. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik / Hans-Georg Gadamer // Gesammelte Werke : Band 1 / H.-G. Gadamer. — Tübingen : Mohr Siebek, 1990. — 495 s.
14. Andruszkiewicz M. Interpretacja prawnicza a interpretacja literacka — kilka uwag / M. Andruszkiewicz // Krytyka Prawa. — Tom 6. — s. 183-197.
15. Карвацька С.Б. Правовий текст як акт правової комунікації / С.Б. Карвацька // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Вип. 714: Правознавство. — Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. — С. 28-32.

16. Kotowski A. Z problematyki metody interpretacji językowo-logicznej – uwagi na gruncie dekodowania znaczenia prawno-karnego / A. Kotowski // Prokuratura i Prawo. – 2015. – № 6. – s. 101-135.
17. Bogucki O. O sposobach pojmowania twórczego charakteru interpretacji / O. Bogucki // Archiwum filozofii prawa i filozofii społecznej. – 2013. – № 1. – s. 21–33.
18. Stelmach J. Pozytywistyczne mity metody prawniczej / J. Stelmach // Forum prawnicze. – 2012. – czerwiec. – s. 7-14.
19. Stelmach J. Interpretacja bez granic / J. Stelmach // Forum prawnicze. – 2011. – marzec. – s. 13-18.
20. Мирошніченко Д.А. Інтерпретація права як проблема юридическої практики / Д.А. Мирошніченко // Економіческіе і гуманітарніе дослідження регіонів. – 2011. – № 2. – С. 85-93.
21. Steven Knapp, Walter Benn Michaels. Intention, Identity, and the Constitution: A Response to David Hoy. Legal Hermeneutics: History, Theory and Practice. Edited by Gregory Leyh. University of California Press. Oxford (1992). – Pp. 187.
22. Токарська А.С. Способи тлумачення правових текстів у ЗМІ / А.С. Токарська, С.П. Кость // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична : збірник наук. праць. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – Вип. 2. – С. 457-466.
23. Бернюков А.М. Зміст судової інтерпретації : герменевтичний вимір / А.М. Бернюков // Проблеми філософії права.— Том VI—VII. – Київ; Чернівці : Чернівецький нац.ун-т, 2009. – С. 154-163.
24. Дудченко В.В. Про герменевтичний підхід до права // Актуальні проблеми держави і права : Збірник наукових праць. – Одеса : Юрид. літ., 2009. – Вип. 45. – С. 11-16.
25. Бірюков Р.М. Теорія метафори, герменевтики та проблеми методології правової науки / Р.М. Бірюков // Актуальні проблеми держави і права : збірник наук. праць. – Одеса: Юрид. літ., 2009. – Вип. 50. – С. 54-59.

Карвацкая С.Б.

Основоположные принципы интерпретации права как акта познания.

Аннотация. В статье анализируется интерпретация права как акт познания, а также осуществляется анализ основоположных принципов правовой интерпретации в качестве методологии. Исследуется природа и сущность правовой интерпретации в контексте ее познавательной функции и делается акцент на основоположных (базисных) принципах интерпретации права. Доказано, что наработки в сфере интерпретации права, несмотря на их научную ценность и практическое значение, еще не достигли необходимого концептуального единства, ее создание – одна из актуальных задач для теоретиков права. Для его реализации необходимо сотрудничество со специалистами других отраслей социогуманитарного знания; это, в первую очередь, предусматривает проблемы принципов правовой интерпретации права, их познавательного потенциала.

Ключевые слова: интерпретация права, функции интерпретации права, юридическая герменевтика, право-интеграционные процессы, правовая действительность.

S. Karvatska

The fundamental principles of law interpretation as a cognitive act.

Summary. In the article, the law interpretation is considered in the cognitive aspect; also the underlying principles of legal interpretation are analyzed in the context of legal hermeneutics as a methodology. The nature and essence of legal interpretation are considered in the context of its cognitive function and it was emphasized on those fundamental principles of the law interpretation. It was proved that the developments in the field of law interpretation, despite their scientific value and practical significance, have not yet achieved the necessary conceptual unity; its creation is one of the most important tasks for law theoreticians. For its realization it is necessary to cooperate with specialists of other spheres of socio-humanitarian knowledge, first of all, this need concerns the principles of legal interpretation, their cognitive potential.

Keywords: law interpretation, functions of legal interpretation, legal hermeneutics, principles (canons) of interpretation, law-integration processes, legal reality.